

Atuarfimmit oqaluttuat

Atuarfimmi nukarlerni misilittakkat pitsaasut

Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut
Ilageeqarnermullu Naalackersuisoqarfik 2018

Imai:

Aallarniut	2
Prinsesse Margrethep Atuarfia: Angajoqqaat suleqataanerat aamma qingasaarisanninnissamik suliniutit	4
Ejnar Mikkelsenila Aluarpia: Piorsarsimassuseq tunngavigalugu ilinniartitsineq isumalluutit najukkamiittut tunngavigalugit	9
Qinguata Atuarfia: Meeqqat ilikkartinneqarnerini ataatsimoortumik iliuutsit.....	14
Atuarfik Gammeqarfik: Ataatsimoorussamik iliuutsit aamma atuarnissamut ileqqut pitsaasut.....	20
Tasersuup Atuarfia: Sinaakkutit aalaakkaasut aamma ersarisumik pisortaqaarneq	26

Aallarniut

Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit ukiuni makkunani ineriartupilooqaatat, tamannalu innuttaasut ilinniagaqarnerinut siunissami annertoqisumik piumasaqarfiussaaq. Ataatsimulli isigalugu ilinniartitaanermut suliaqarfimmi qujanartumik siumukartoqarpoq. Innuttaasut ilinniagaqarnerat annertusiartuaarpoq, Kalaallillu Nunaanni ilinniagaqarnissamut periarfissat ineritikkiartorneqarput. Siunissamili inuiaqatigiit ilaatigut nunani tamalaani ineriartornermut malinnaassappata, ilinniagaqarnissamut aaqqissuussinerup sulii pitsanngoriaateqarnissaa siumullu isigisumik isumannaarnissaa pisariaqarpoq.

Ilinniartitaanermut periusissiami 2015-imeersumi anguniagaavoq inuusuttut 70 %-ii 2015-imi tunngaviusumik atuarfimmit naammassinnissimasut 35-inik ukioqalertinnatik piginnaaneqarfiusumik ilinniagaqarsimassasut. 2017-imi 35-inik ukioqalersimasut 51 %-ii piginnaaneqarfiusumik ilinniagaqarput.

2017-imi atuartut kalaallit tunngaviusumik atuarfimiittut 14 %-ii soraarummeereernerminni inuusuttut ilinniarfianni toqqaannartumik aallartipput, 47 %-iilu efterskolemi aallartillutik. Peqatigisaanik GUX-imi naammassinnittut 52 %-iupput, EUD-milu naammassinnittut 48 %-iullutik.

Unammilligassanut attanneqarsinnaasumik aaqqiisoqassappat siusissumik aallartittarnissaq pisariaqarpoq. Ilikkartitsineq amerlasuutigut sanaartornermut assersuunneqarsinnaavoq, portusuumimmi sanaartorniaraanni toqqammavik pitsaasuusariaqarpoq. Meeqqap inuuneranut ileqqaarineq siusissukkut ingerlanneqarpat, taava meeqqamut sunniutaasoq aamma inuiaqatigiinnut iluanaarutaasoq annertunerussaaq.

Kalaallit Nunaanni meeqqat atuarfiat pillugu EVA-p nalilersuina 2015-imi saqqummiunneqarpoq, tamannalu malitseqartinneqarpoq, taamaalillunilu meeqqat atuarfiata pitsanngoriarnissaanut iliuusissat pillugit annertunerusumik qitiutitsisoqalerpoq, tassungalu ilaatinneqarput ilinniartitsisunngorniarluni ilinniartitaanerup aamma meeqqat atuarfiat pillugu inatsisip aaqqissuuteqqinnissaat. 2017-imi ilinniartitaanermik nalilersuineramik ineriartortitsinermillu suliaq annertoq aamma aallarnerneqarpoq – siunertaavorlu amerlanerusut ilinniagaqarnermik ingerlataqalernissaat ineriartortinneqassasoq.

Ilinniagaqarnek pisariaqartumik pitsanngortinniarlugu nunami aaqqissuusseqqinnerit pisariaqaraluartut, iliuusissat annikitsut najukkami pilersartut aallartinneqartartullu isiginngitsuusaarneqarsinnaanngillat. Ajornartorsiut tigussaasoq pileraangat malitsigisaanik tamatuma aaqqiivigineqarnissaa pisariaqartarpoq. Tamakku qaqutigut akisuujusarput, atatsimulli isigalugit misilittagaqalersitsisarput sumiiffinni allani iluaqutaasumik isumassarsiorfiusinnaasunik.

Tamanna tunngavigalugu Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut Ilageeqarnermullu Naalackersuisoqarfik nalunaarusimik uuminnga suliaqarpoq, tamatumanilu Kalaallit Nunaanni meeqqat atuarfiini immikkut toqqarneqartuni amerlanngitsuni najukkami periusarisartakkat pillugit misilittakkanik katiterinissaq misilinneqassaaq.

Prinsesse Margrethep Atuarfia: Angajoqqaat suleqataanerat aamma qinngasaarisanginnissamik suliniutit

Avannaata kommuniani Prinsesse Margrethep atuarfiani Upernavimmiittumi 183-inik atuortoqarpoq 21-nillu ilinniartitsisoqarluni.

Nuka Sørensen taavani inunngorsimasoq alliaartorsimasorlu 2016-mili atuarfimmi pisortaanikuuvoq, atuarfimmilu ukiuni arlalinni ilaatigut angajoqqaanik akuutitsineq annertuumik qitiutinneqarsimavoq, kiisalu meeqqerivimmiit mikisunut ikaarsaarnermi ataqatigiinnermik pilersitsiniartoqarsimalluni. Atuarfimmi aamma ileqquuvoq qinngasaarisarnerup pinngitsoortinniarnernissaa pillugu suliniuteqarnissaaq.

Suleqatigiinneq pingaaruteqartoq

Atuarnerup aallartinnissaa sioqqulluguli meeqqeriviup aamma atuarfiup suleqatigiinnerat aallartittarpoq. Iliuuseqarneq meeqqat atuarfiat sioqqullugu aallartinneqarpat ullorlu atuarfiusoq siulleq aallartikkaangat meeqqat atuarfimmut piareersimanerat annertunerusartoq misilittagarineqarpoq.

”Meeqqeriviup aamma mikinerit akornanni ataqatigiissitsinissap pilersinnissaa suliniutigisimaqaarput. Siunnersuisarnermut pisortatta atuarnerup aallartinna sioqqulluguli augustip qaammataani meeqqerivik pulaartarlugu aallartittarpoq, taakkulu sapaatip akunnikkaartumik pulaartorisarpavut, taamaalillutillu oqaluttuunneqarnerminnut tunngasut suut tamaasa 1. klasse aallartitsinnagu ilikkartarpaat Sapaatip akunnikkaartumik nal. ak. ataaseq maniittarput. Iluqaataasimaqaaq 1. klasselu aallartikkaangamikku atuarfimmut piareersimanerulersarput,” Nuka Sørensen oqaluttarpoq.

”Assersuutigalugu meeqqap aniilernermini atisalersornissani ajornakusoortippagu, taava angajoqqaat oqaloqatigisarpavut, nassuiaallugillu 1. klassenngorunik meeqqat nammineerlutik taamaaliorinnaasariaqartut. Taamakku tamarmik aaqqinneqaraangata meeqqat taamaalillutik atualernissaminnut piareersimalernerusarput, taamaalillutillu atuarfimmi atuarnermi ilinniagassatik nakkunnerulersinnaavaat, kamippalersorerullu ilinniarnissaanut nukitik atortariaarullugit.”

Meeqqerivimmik suleqateqarnerup siunertarivaattaq angajoqqaajusut meeqqerivimmiitaqartut atuarfimmi atuortuunermt ikaarsaariarnermut imaannaanngitsumut piareersassallugit. Tamatut suliaqarneq upernaakkulli aallartittarpoq, taamaalineranimi atuarfik 1. klassemi atualersussat angajoqqaavinik paasisutissiinertalimmik ataatsimiisitsisarput. Meeqqerivittaaq angajoqqaat siullermik ataatsimiisinneqarnerannut peqataatitaqartarpoq.

Nuka Sørensen oqaluttuarpoq; *”Tassani angusaqariingaatsiartarpugut. Angajoqqaat meeqqatik atuarfimmi aallartikkaangata sunik naatsorsuuteqarsinnaanersut pillugit oqaluttuunerisa saniatigut, taava*

angajoqqaat qinnuigisarpavut atuarfimmiit angajoqqaanillu allanit suut naatsorsuutigineraat oqaluttuareqqulugit. Taamaasillutik angajoqqaajusut malittarisassanik isumalluarnernillu pilersitsisarput kikkut tamarmik malitassaat. Tamanna isumaqarluinnarpoq, uagummi kisitta sussanersut sussannginersullu pillugit oqaluttuunneq ajorpavut.”

Angajoqqaat annertunerusumik akuutinneqarnerat

Atuarfimmi ulluinnarni sulinermut angajoqqaat suleqataanissaat akuunissaallu pillugu suliniarneq ataatsimut isigalugu annertoqaaq. Angajoqqaajusut meeqqamik atuarneranik malinnaajuminaatitsisutut misigineqaraangata atuarfik annikitsunik ilinniagassiisarpoq, taakkulu angajoqqaanit angerlarsimaffimmiit isumagineqartussaasarput. Assersuutigalugu ilinniagassaq tassaasinnaavoq, angajoqqaat nalunaarfigineqarlutik ullut tamaasa meeqqap atuagaasivianik ammaasarnissaat, kiisalu nakkutilliilluni immersugassamik immersuinissaat, taannalu kingornatigut atuarfimmut tunniuneqartassasoq.

”Ilaatigut taanna puigorneqartarpoq, taava tamatuminnga angajoqqaat eqqaasittarpavut. Ikiuutaaqaaq suliasarmi annertunngimmat. Imatummi paasineqartanngilaq, atuarfik piumasaqaannarluni taamaaliortoq. Ilumoortorlu tassaavoq – tammanna pillugu angajoqqaat tigusilluarsimmammata.”

Angajoqqaat ataasiakkaat suleqataanerisa qanoq annertutiginera assigiinngissuteqaraluaqisoq, taava atuarfimmit paasineqarsimavoq, angajoqqaat suleqataanerusut iliuuseqartarnerat angajoqqaanut nukissaqannginnerusunut iluaqutaasoq. Taamatuttaaqq siusissumik angajoqqaat akuutinnerilernerat angajoqqaanik nukissaqanngitsuni oqaloqatigiinnermillu ajornakusooqisumut pisariaqatitsilersunut aamma iluaqutaasartoq.

”Eqqarsaatigisariaqarpoq angajoqqaat nukissaqarnerisa assigiinngissusaat annertoorujussuummat. Tamanna atuartunut nukanganerpaanut atuuppoq. Angajoqqaat ilaqarput assersuutigalugu meeqqaminnulluunniit taquassiorsinnaanngitsunik. Tamanna pillugu oqaloqatiginiaraangatsigit, tamanna angajoqqaajusunit tamanit aalajangerneqarsimasoq innersuussisarpuq. Tamatumuunakkut meeqqat atuarnerannut angajoqqaat inissisimanerat pillugu malitassiortoqartarpoq, taamaalillunilu angajoqqaanut nukissakinnerusunut isumarsarsisitsisoqartarpoq. Peqatigisaanillu angajoqqaat imminnut ilisarisimaqatigiilluarnersigut unammilligassaqartillutik imminnut oqaloqatigiissinnaasarput. Taamalillutillu nukissaqarluarnerusunut nukissaqarluannngitsunut ikiorseeqataasinnaasarput.”

Angerlarsertarnerup akiorniarnera

Angajoqqaat meeqqami atuarnerannut suleqataanerat ataatsimut isigalugu ajunngitsutut isiginiarneqaraluartoq, taava ilaatigut taassuma ingasappallaalerneranik atuarfik ilaatigut misigisaqartarpoq. Nuka Sørensen isumaqarpoq, angajoqqaat meeqqatik immaqqa illoqarfimmi atuartut

ineqarfiini najugaqartut imaluunniit klasseanni angalasoqarnerani meerartik pillugu sianerlutik paasinaasartut ilaatigut sianinginnerminni eqqarsaqqissaartariaqarnerat pisariaqartarpoq. Angajoqqaammi sianikulanerminni meeraq angerlarsertilersinnaammasuk.

"Meeqqat atuartut ineqarfiiniittut soorunami angerlarsernermik nalaataqartarput. Nunaqarfimmi mikisumi alliantorsimasarput, illoqarfimmilu atuartut angerlarsimaffianiitillutik angerlarsimafigisaminnit ungaseqisisumiittarput. Ilaatigut klassemi angalasoqartillugu aamma taamatut nalaataqartoqartarpoq. Taatumanili isumaqarpunga angajoqqaat annertuumik pisooqataasaqisut. Sianeqattaartarput aperalutillu "qanoq ippit" imalluunniit "maqaasivisigut". Taava meeqqat angajoqqaatik maqaasilersarpaat," Nuka Sørensen oqaluttuarpoq.

Tamannali atuarfiup iliuuseqarfiginiarsimavaa, iluatsilluartumillu, naak aallaqqaataani tamanna iluarisimaarneqartanngikkaluartoq.

"Ataasiarlunga 6. klasse ilagalugu Odenseliarpugut. Taamani angajoqqaat oqarfigaavut meeqqatik aallarsimaneranni sianertassanngitsut. Qanoq innersut paasiumagaangamikku, taava ilinniartitsisunut sianertariaqartut oqaluttuuppavut. Narruummeqaat! Naaggaarpavulli, piumasarigatsigumi meeqqat angalaarnertik qitiutissagaat qiimasassasullu. Taamaaliorsinnaanngillammi angajoqqaatik maqaasillugit eqqarsaatiguassagunikkit."

Taamatut misiliineq iluaqutaavoq, tullianimi angalanermi meeqqat angerlarsinnginnerat misigaarput. Meeqqat angerlamut utermata nuannisarsimasut angajoqqaat takusinnaavaat, taamaattumillu ernumagissallugit pissutissaqarsimanngillat.

"Angerlamut uteqqikkatta meeqqat qanoq nuannisaarsimanertik oqaluttuarimmasuk nuannaarneq ilivitsuinnaq. Uanittaaq angajoqqaanik perorsaalaarnermik oqaatiginnittoqarsinnaavoq. Tullissaanut paasivaat meeqqatik ullut tamaasa ernumagisariaqarnatigit. Ilagaavummi paaralugillu. Kisiannili angajoqqaat narruummisimasut akuttunngitsumik paasisarpavut, tamannalu akueriinnartariaqarparput, akisussaassuserli ilinniartariaqarpoq. Taamatullu iliortarputtaa, tamanna piffissamik atuiiffiusinnaasarpoq."

"Ilinniagaqarnermut ilitersuisutta angajoqqaat namminneq paasiniagassaraluagaannik piffissarujussuani atortaraa akuttunngitsumik misigisarparput, assersuutigalugu efterskolenik ujarlerneramik. Maannali angajoqqaat tamanna ilikkalerpaat, meeqqammi 8. klassenngorneranni ilitersuisup angajoqqaat qanoq namminneq iliornissaannut piareersimatilersimavai. Taava meeqqat atuarfianni naammasinnilernermi atuartut oqaloqatiginissaannut piffissani qularnanngitsumik atornerulersinnaavaa. Angajoqqaat

piareersarnermut peqataanissaannut aamma nunaqarfinni ilinniartitsisut peqataatinnerunissaat eqqarsaatigisarsimavara - assersuutigalugu efterskolernissamut atatillugu imaluunniit meeqqat nunaqarfimmiut illoqarfimmut nuunnissaannut atatillugu.”

Qinngasaarisarnek – naamivik!

Ataatsimut isigalugu atuarfimmiit meeqqat toqqisisimanissaat isiginiarneqarsimaqaaq, tassa atuarfimmi atuartullu ineqarfianni. Ilinniartitsisut allaat atuartunik ajornakusoortitsisunik oqaloqateqarnissamut iliuuseqarnissaq pillugu pikkorissariartortinneqartarsimapput. Tamatuma kingunerisaanik maanna assersuutigalugu isumassugassanik sumiginnaaneq kiisalu qinngasaarisarnek pillugu naammattoornissamut iliuuseqarnissamullu pitsaanerusemik periarfissaqalernikuuvugut.

”Isumaqaarpunga atuarfinni tamani qinngasaarisarnek ajornartorsiutaasorujussuusoq. Taamatulli pisoqaraangat ilinniartitsisortatta tamanna arajutsinaaveersaartarpaat. Ilinniartitsisoqarportaaq meeqqanik qinngasaartittunik qinngasaarisunilluunniit oqaloqateqarnissamut nalunaaquuttap akunnerinik aalajangersimasunik periarfissaqartartunik. Tamannali aallartikkaangat tamaviaaraluarluta tamatigut ikiuussinnaasanngilavut, naak ikiunnissamut piareersimaniartaraluarluta. Ilaannikkut meeqqap ataatsip ikiornissaanut nukippassuit atortarpavut, tamannalu naleqaaqaaq. Meeqqap ajortumik sunnernissaa pinngitsoortittuartaariaqarparput. Ilaatigullu allat qinnuigisarpavut taarserluta ikiuunnissaannut. Piltortumilli paasisaqaraangatta ajornartorsiutip aaqqiviginissaanut angumersinnaasarpugut. Qinngasaarisut qinngasaartittullu pillugit.” Nuka Sørensen oqalutturpoq.

Ajornartorsiulli pileraangat tamatigut aallaqqaammut atuartunik attaveqarniarnek imaannaaneq ajorpoq. Tassanili assersuutissaqarpoq nutaanik eqqarsalersitsisunik. Assersuutigalugu atuortoq ataaseq esarissumik atugarliortoq naammattoorneqarpoq, taannalu nipaarlunuvuq oqaloqatigiuminaallunilu. Ullulli ilaanni atuortoq qitinnermik soqutigisaqartuusoq ilinniartitsisut arlaata paasivaa, aalajangerneqarporlu qitinnermik ilinniartitsisoqartalernissaa. Taamaalilluni atuartup ilinniartitsisullu akornanni pitsaalluinnartumik attaveqatigiittoqalerpoq, taamaalillunilu attaveqatigiissinnaaneq ammaanepoq.

”Assersuutigalugu qinngasaarisarnerup tungaatigut meeqqanut unammilligassanik nalaataqartunut immikkut iliuuseqarnissaamut ilinniartitsisut ilaannut nal. ak.-nik immikkoortitsinikkut periarfissiisarpugut. Ilinniartitsisup allap meeraq ajornartorsiuteqartoq malugiguniuk, taava meeqqap taassumap atuartitsinerup nalaani pissuttuaqatiginissaanut isumaqatigiissuteqarfigisarpaa. Oqaloqatigiinnermut pitsaaliuinerut tamanna taaneqarsinnaangilaq. Ilaatigummi meeqqat tamakku eqqissisimaarnissamut immaqa pisariaqartitsiinnartarput, taava pisuttuaqatiginerat oqaloqatiginerallu iluaqutaasarpog. Tamanna aamma pitsaaliuinerut misigineqartarpoq. Pingaaruteqartoq tassaavoq immikkoortitsinertut tamatuma

atuartunit misigineqannginnissaa, imaluunniit taakku pitsaanerunngimmata immikkut ikiortariaasutut misigisimaneqannginnissaat.”

Atuarfimmi ulluinnarni sulinermut pingaaruteqarpoq atuartut mikineraninngaanniit allaanerusutut misigisimannginnerannik misigitissallugit.

”Imaanngilaq sianiitsuuneq pissutigalugu meeraq ikiorserneqartariaqartoq. Atuartoq uparuartorneqartutut misigisimassanngilaq, meeqqallu ilainilinniartittariaqarpavut, meeqqat allat uparuartussallugit imaluunniit ajortumik naqissusissalugit pissutissaqanngimmat, tamannalu ingammik atuarfimmut mikisumut pingaaruteqarpoq. Tamannalu atuarfimmi maani atortorujussuuarput. Aamma immikkut atuartitsinermi. Tamatta immikkooruteqaratta ilinniartitsisunit aamma allanut paasititsiniaassutigineqartarpoq, taannalu allanngortinneqarsinnaanngilaq. Taamatut inunngortitaanikuuvugut. Tamanna aamma meeqqat oqaloqatigiissutigisaraat ilaatigut tusartarpara, misigisarparalu meeqqat pinnguaqatigiikkaangamik peqataatitsiterusuttorujussuusartut. Taava misigitinneqartariaqarput taamaattuuneq akueriinnagassaasoq.”

Mikinerni atuartut siunnersuisoqatigiivi qinngasaarisarnermut nakkutilliisutut imminnut toqqarsimapput, ilinniartitsisuisalu atuarfimmi pisortat oqaluttuunnikuuaat qinngasaarisarneq pillugu atuartut siunnersuisoqatigiivi piffissami sivisujaami suleqatigisimagitik.

”Atuartut siunnersuisoqatigiivisa qinngasaarisoqartoq paasigaangamikku ilinniartitsisunukartarput, ilinniartitsisorlu qinnuigisarpaat anitsiarfiup naanissaata tungaanut qinngasaarisoq tasioqqullugu. Ilinniartitsisut oqarput, qinngasaariiniaqqanut iluaqutaalluinnarsimasoq. Tasiortikkusuttoqarnerlu ajorpoq, taamaaliortoqarpammi atuartoq qinngasaarisartutut naqissuserneqassagami.”

Naak Prinsesse Margrethep Atuarfiani unammilligassanut timalimmik iluuseqartarnikkut angusaqartoqarsimagaluaqisoq, Nuka Sørensenip isertuutinnigilaa ilaatigut annertuumik illuatungiliisoqartarmat. Kisiannili tunniutiinnarusunngilaq.

”Ilaatigut imaattarpoq soorlumi allannguisoqarsimanngitsoq. Tamanna akulikitsumik pisarpoq. Taava tunniutiinnarani ingerlaqqittoqartariaqartarpoq. Upperlugulu tamatuma naggaataatigut iluatsinnissaa.”

Ejnar Mikkelsenila Aluarpia: Piorsarsimassuseq tunngavigalugu ilinniartitsineq isumalluutit najukkamiittut tunngavigalugit

Ittoqqoortoormiit Kalaallit Nunaata Tunuata avannaani Nunap allanngutsaaliukkap kujataatungaaniippoq. Illoqarfik qaninnerpaaq Tasiilaq 850 km-inik kujasinnerusumiippoq. Ittoqqoortoormiitut angalanermi Islandimi minnerpaamik ataasiarluni akunnittoqartariaqartarpoq. Aamma taamaappoq nunatsinni namminerimi angalatilluni. 370-t missaani inoqarpoq, taakkunaniillu 50-t missaanni meeqqat atuarfianiittuupput.

Torbjørn Ydegaard 2016-miilli Ejnar Mikkelsenila Aluarpiani pisortaanikuuvoq. Tassunga pinerminili atuartut ulluinnarni atuarneranni illoqarfimmi najugaqartut atuarfimmi isumalluutaanerunissaat pingaartissimavaa, taamaallilunilu avataaneersut isumalluutaanerunerat killilersimaarusunneqarsimavoq, avataaneersunimmi isummalluuteqarneq illoqarfiup avingarusimasumi inissisimanerata kingunerimmagu.

Atuarnerup pingaaruteqarnera aamma siunissami periarfissat

6. klassemi atuartut ukiut tamaasa Islandiliartinneqartarput sapaatip akunnerini marlunni nalunnermik ilinniartitaajartorlutik. Angalaneq akunnisimaarnerlu islandimiunit aningaasaliiffigineqartarpoq, kaasarfimmiussalli atuartut namminneq isumagisarpaat. Aasaanerani umiarsuit takornariartaassuit aqquusaaraangata atuarfik ammartarpoq, takornariallu kaffissoriartoqquneqartarput tiitoriartoqquneqarlutilluunniit, kiisalu sanalukkat, titartakkat naasullu panertitat 6. klassenit suliarineqarnikuusut. Akisuallaanngitsumik nioqqutigineqartarlutik, naammassereernermilu isertitat tamarmik Islandimiinnermi kaasarfimmiussatut naligiimmik agguataarneqartarput.

“Taakkununnga pingaaruteqarluinnartuupput. Atuartut ilai soorunami angajoqqaaminnit aningaasannattarput, angajoqqaalli tamarmik ajoraluartumik aningaasaateqartorujussuusangillat, taamaattumillu klassemi atuartut tamarmik 2.000 kr.-t missaanni pisiniutissaminnik – soorlu kamippannut, atisanut il.il. – pissarsisarnerat pingaaruteqartoqrujussuuvoq,” atuarfimmi pisortaq oqaluttuarpoq.

Aningaasat pissarsiat saniatigut soorunami taamatut iliornermi ilinniartitsinermut tunngasut aamma sammineqartarput.

“Tuluttut piginnaaneqarnerit annertoorsuunngimmata soorunami paasinarpoq, kisiannili ilapittuutaasartorujussuuvoq takornarniat oqaluuniarunikkit atorsinnaasatik atortariaqartaramikkitt. Taamaallitutik killiliinerit taamaattut qaangertarpaat, taamaaliornikkullu nunat allamiut oqaasii atortariaqalersarpaat. Taamatuttaaq takornarniat aningaasanik nunani allaneersunik assersuutigalugu

Euro-nik aamma Dollarsinik akiliuteqartarnerat atuartut iliuseqarfigisariaqartarpaat, tamatumanimi isertitatik pillugit naatsorsuusiornissaminnik qinnuigineqartarput.”

Ataatsimullu isigalugu taamaalillutik fagit ataasiakkaat ulluinnarni sumut atorneqarsinnaanersut atuartut paasitineqartarput.

“Atuarnerup isumaqarnera atuartut paasissagunikku kiisalu siunissami anguniagaqarnissamut pingaaruteqartut paasissagunikkit atuartut suut tigussaasuunersut pillugit paasisaqarnissartik pisariaqartittarpaat. Illoqarfimmi maani suliffissaqarniarneq killeqaaaaq, sualummik inunnut ingerlariaqqiffiusumik ilinniarsimasunut, taamaammallu pissusiviusut tungavigalugit ilinniagaqarnissamut periarfissaqangaartanngillat.”

Taamaattumik atuartut umiarsuarmi sullissinerit assigiinngitsut pillugit soorlu umiartornermi suut pisariaqarnersut pillugit tusagaqarniarnermut umiarsuarmut ikisarnissaannut umiarsuit takornariartaassuit atuarfimmit isumaqatigiissuteqarfigineqarnikuupput.

“Umiarsuarmi taamaattumi suliaqarfiit amerlaqqaat, taamaattumillu siunissami atorfirmik toqqaanissamut tamanna isumassarsiorfigalugulusooq ingerlanneqartarpoq. Atuartut assersuutigalugu imarsiornermik ilinniartitaaneq qanoq atorneqarsinnaanersooq paasisaqarfigilaarsinnaavaat, kisiannili umiarsuarmi taamaattumi aamma akunnittarfilerinermut aamma neriniartarfilerinermut tunngasut ilaapput, tamakkulu atuartunit isumassarsiorfigineqalaarsinnaasarput. Ajunngilluinnarpoq piniartunngornissamut eqqarsaaterteqarsinnaaneq, taamaattorli aamma allatigut ingerlataqarsinnaaneq aamma arlalinnit toqqarneqarsinnaasariaqarpoq.”

Najukkami isumalluutit immikkullu ilisimasallit akuutinneqarnerat

Aallaaniarneq piniarnerlu ilinniartitsinermi initoqaat, taamaattumillu atuarfik Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfimmik immikkut illuinnartumik isumaqatigiissuteqarnikuuvoq. Ittoqqortoormiunut ukiumut nannut 35-t pisassiissutigineqarnissaannut immikkut isumaqatigiissuteqarnikuuvoq, pisassiissutillu taakku nungukkaangata nannut taamaallaat imminut illersorniarnermi aallaaneqarsinnaasarput. Nannup imminut illersorniarluni aallaaneqartup amia ukiumut ataasiarluni aserorterneqartinnagu atuarfiup ilinniartitsinermut atorsinnaavaa.

“Taamatut isumaqatigiissuteqarnissaq ajornartorsiutaasimanngeqaaq. Pisassiissutillu nungutsinnagit amminik pisinnaaneq ajorpugut, aammami imminut illersorniarluni nanoq pisaasarami. Sivisusimannngilarli ammimik pissarsinissatsinnut, taannalu ilinniartitsinermi atorneqarnissami tungaanut maanna qerititsivimmiitineqarpoq. Soorunami taama pisoqarnissaata tungaanut nalunaartarlutalu

uppernarsaammik tunniussaqaqtarpugut, tamannami pisussaaffigigatsigu. Pigiinnarsinnaanngilarpulli pinngitsooranimi aserorterneqartussaagami. Taamaattorli sumut atornissaanut nammineq aalajangersinnavarput.”

Atuarfimmi ilinniartitsisut ilaat illoqarfimmi piniartorsuarmik ueqarpoq. Taassuma nannut 300-t sinnerlugit pisarinikuuai, arnarlu taanna qularnanngitsumik nannut amiinik suliarinninnissamut nunarsuarmi misillittagaqarneraavoq. Nannup amia ilinniartitsinerneq atornerqassappat, taamaattumik, arnaq ameramik qanut suliarinnittarnermik meeqqanik ilinniartitsiniarluni aggeraluaruni pisussamisuussagalarpoq

Ataatsimut isigalugu atuarfiup illoqarfimmi isumalluutigineqarsinnaasut atorniarsarisuarpai. Assersuutissaqaqarportaaq illoqarfimmi piniartunik misillittagaqarluartunik atuartunut kisitsinerneq sumut atuinnissamut takunnissinnaanngitsunut piniartoorusuttunullu ilitersuisartunik. Allanimmi nassaassaqaanngilaq piniagassap sumerpiarmiinneranik taamatumalu pingaaruteqassusianik nassuiaasinnaasumik, kiisalu eqqortumik naatsorsuusiornissamut pisallu nalunaarutigineqarnissaanut nassuiaasinnaasumik.

Sananeruttaaq atuartitsissutigineqarnerani meeqqat sananermut ileqquusumillu piniarnermut soqutigisaqarnissaat annertusarneqartarpoq. Ukiut 30-t matuma siorna Ittoqqortoormiini qimmit 2.000-t missaanni amerlassuseqarput. Maannali 200-t missaaniilersimapput.

”Sananerup ilinniartitsissutigineqarnerani qamutiliussaagut. Angivallaassanngillat qimminilli marlussunnik qimuttoqarnissaanut naleqqussagaassaaq. Tamanna atuartunut ilinniarfiulluartaarpoq, takusarpaammi qamutit qanoq sananeqartarnerneq, kingusinnerusukkummi taamaattunik sananeq atorfissaqartilersinnaavaat. Ajornartorsiutaasinnaavoq qimmeerukkiartornera, snescooterernerneq nuannarineqaraluttuinnarmat. Neriuppugulli assartuutitut nutaaliaasunut taarsiullugit qimmit pillugit soqutigisaqarneq taamaaliornikkut annertuseqqissinnaassasoq.”

”Alapernaarsuisunit Siriuspatruljen-imit tikeraarneqarpugut, sulinertillu pillugu meeqqat oqaluttuuppaat, qanorlu qimmitik perorsartarneri atortarnerilu pillugit oqaluttuullugit. Ittoqqortoormiini qimminut sanilliullugit taakku qimmii angisoorujussuupput, sulinermilu atugaagaluartut angalanerini sivisoqisuni aamma aliikkutaasarput, Ittoqqortoormiini qimminut sanilliullugit qaasunnginnerupput. Meeqqat maanimit Kalaallit Nunaanni meeqqatut allasuulli qimminik ersigisaqartuupput - pissusissamissorporlumi, tamannalu peqqutaqaataasinnaavoq kingusinnerusukkut qimmitaarnissaminnik tunuarsimaarnerannut,” Torbjørn Ydegaard oqaluttuarpoq, taassumalu neriutigaq alapernaarsuisut Siriuspatruljenip tikeraarnerisigut pisarnertut qimmeqartarnermut meeqqat soqutiginninnerat annertunerulersinneqarsimassasoq.

Nunap allanngutsaaliukkap aamma ilisimatuunit nunanit tamalaaneersunit tikeeraarneqarnissaa nuannarineqaqaaq, taakkulu suliaminnut atatillugu Ittoqqortoormiit aqqusartarpaat. Ilisimatuut tamakku atuarfik ilaatigut aqqusaartarpaat ilisimatusarnertillu oqaluttuarisarlugu, kiisalu ilisimasassarsiorlutik angalagaangamik assilisatik takutittarlugit. Atuarfittaaq Illersornissaqarfiup aaqqissuussinermik assingusumik siunissami aaqqissuussinissaa siunertarlugu suliniuteqarpoq, tassanngaanneersummi akuttunngitsumik nunap immikkoortuani tassaniittarmata.

”Suliaq atuartunut pissanganarsinnaavoq, siunissamilu taamatut suliaqarnissamut isumassarsiorfigineqarsinnaassalluni. Tamannali ajornakusuusaaq, ullormi affakaaginnarlugu tikeraartartuugamik.”

Atuarunnaartarneq, qinngasaarisarneq aamma angajoqqaat akisussaassusaat

Naak Ejnar Mikkelsenila Aluarpiani nutaaliornermik eqqarsartoqarsinnaagaluartoq amerlasuutigullu najukkami isumalluutit pissarsiarineqarsinnaasut pitsaasumik atugaagaluartut, taava taama avingarutigisimasumi inissisimaneq soorunami aamma unammillernartunik arlalinnik nassataqartarpoq. Unammillernartut ilagaat Kalaallit Nunaanni sumiiffinni allatuulli atuartut sumiiffimmut allamut ungasissumut atuariartorlutik ungasissorujussuarmut angalasariaqartarnerat. Angajoqqaat arlallit meeqqatik meeqqat atuarfianni annerni atualissagaangata Nuummumut atuariartortittariaqartarpaat. Tamannali Torbjørn Ydegaardip ingerlaannaq ajornartorsiutitut isiginngilaa. Taamaattorli angajoqqaanut meeqqanullu illoqarfigisap qimannissaa unammillernarsinnaavoq.

”Atuartuutitta meeqqat atuarfiat naammassiniarlugu Nuummukartartut Nuummiginnartarput meeqqat atuarfiat naammassiniarlugu. Ilaasa atuarunnaartarnerat paasinarpoq, tassami illoqarfigisaminnit ungaseqisumiittaramik, naammattoorsisarpugullu kitaanukarnermi meeqqanik tunumiunik qinngasaartittartunik, taakkumi allatut oqaaseqartarlutillu allatulaaq kultureqartarput. Iliuseqarfigissalluguli ajornakusoortorujussuuvoq, ilaatigummi angerlarserneq annertuallaalersarpoq. Juullimili atuannigffeqarneq pissutigalugu atuarnerminnik attassiinnarsinnaasarput, juullernissaanummi attassisinnermi ilaqaatasunut angerlarsinnaalernerq iluaqutaasarami. Kisiannili januarimi aallaqqittussanngoraangamik angajoqqaat qimannissaat ajornartorsiutigilersarpaat, ilaatigulu atuartoq ataaseq atuartulluunniit marlut Ittoqqortoormiuniiginnarusuttarput. Tassani angajoqqaat aamma ”nipilersoqataasarput”. Meeqqatimmi maqaasivaat, taakkununngalu sunniuteqaatigalugu. Angajoqqaammi maqaasiuarnerat eqqarsaatiguassallugu meeqqat angerlarsertarnerannut iluaqutaasannginnami.”

Ataatsimut isigalugu Torbjørn Ydegaardip piumanerugaluarpaa angajoqqaat meeqqami atuarnerannut akisussaassuseqarnerunissaat, nassuerutigaaali tamanna ajornakusoortuusoq.

”Apeqqutaavorli sorpiaat angajoqaanit akisussaaffigineqassanersut suullu atuarfimmit akisussaaffigisariaqarnersut paasissallugu. Assersuutigalugu meeqqat kaannerannut tunngasut atuarfimmit suliissaanerpat? Taamaakkaluartorli taamaaliortarpugut, angajoqqaammi tamarmik allaninggaannit pissarissaarnerusanngilat, uagullu meeqqat sumiginnarsinnaanngilavut. Kissaatiginartissinnaavaralu pissutsit allaannerusinnaanissaat, taamatullu eqqarsarnissaq pisariaqassanngikkaluartoq.”

Tamatumanili suliniut pissanganartoq pilersaarutigaarput, oktobarimimi arkitektit belgiamiut illoqarfimmut tikeraartussaaneranut atatillugu. Inimik ataatsimoorfiusumik sananissaat pilersaarutaavoq, taannalu illoqarfiup innuttaanut sanaluttarfittut ornittakkatullu atorneqassaaq, tassanilu utoqqaanerusut inuusunnerusunut misilittakkaminnik iliniartitsisinnaassapput.

”Isumaqarpunga angajoqqaat suleqataanissaat iluaqutaasinnaassasoq, naallu atuarfiup illuutiginnikkaluaraa meeqqat atuarnerat pillugu katersuuffiusinnaassaaq. Taannalu eqqissisimaarfiussaaq. Pissanganarporlu suliniut qanoq inerneqassanersoq paasissallugu.”

Qinguata Atuarfia: Meeqqat ilikkartinneqarnerini ataatsimoortumik iliuutsit

Qinguata Atuarfia Kangerlussuaq 2015-mili Jens Borch Scharnbergimit pisortaaffigineqarpoq. Nunaqarfiup aturfiani 80-t missaani atuortoqarpoq, taamaalilluni nunaqarfimmi aturfiusutut angisuutut isigineqartariaqarluni. Tamatumani pissutaavoq Kangerlussuaq nunatsinni nunaqarfiit anginersaasa ilagimmassuk, tassaniimmammi Kalaallit Nunaanni nunat tamalaat mittarfiisa marluusut aappaat.

Aturfimmi ulluinnarni angajoqqaat akuutinneqarnerat annertoqaaq, aturfimmilu aamma angajoqqaanut atatillugu imminut isumalluuteqarneq ataatsimoornerlu isigiarneqartorujussuupput.

Nunaqarfik mittarfeqarfiusoq

Kangerlussuaq Kalaallit Nunaannukartilluni avammullu angalaniarnermi mittarfiusuusoq amerlanerit ilisimaneqarpoq. Angallannermi naapiffiusarpoq. Aammali nunaqarfik inunnut 500-t missaaniittunut najugaqarfiuvoq. Nunaqarfik Kangerlussuaq nunatsinniilloqarfinnut nunaqarfinnullu allanut sanilliullugu immikkooruteqarpoq, tassami mittarfimmi kiffartuussinissaq sallertut qitiutinneqarmat. Tamannalu ima paasineqassaaq nunaqarfimmi innuttaasut tamarmik toqqaanartumik toqqaannangitsumilluunnit mittarfimmi suliaqartuupput, toqqaannangitsumillu suliaqarfiit mittarfimmut attuumassuteqartuupput. Tamannalu nunaqarfimmut aamma aturfimmut ersarissumik sunniuteqartarpoq.

“Tassani pingaarnertut inuit suliarlorlutik najugaqartarput. Tamannalu pissutaalluni ilaqutariit meeqqallu mittarfimmut attuumassutillit kikkuunersut ilinniartitsinermi takuneqarsinnaasarpoq. Nunaqarfik tassaniippoq mittarfik pissutigalugu,” Jens Borch Scharnberg oqaluttuarpoq.

Mittarfiunermi saniatigut nunaqarfik Kalaallit Nunaanni nunaqarfiit nunap timaaniittut kisiartat ilagaat, sinerissamullu ungasissumiippoq. Taamaammat Kangerlussuaq immikkuullarissuuvoq, ataatsikkummi avingarusimallunilu tikikkuminartuugami.

“Ajornangitsumik sulisussanik ilinniarsimasunik pissarsinnaasarpugut, taakkulu avataanit nuuttuusarput Kalaallillu Nunaanni sumiiffinnit allaneersuusarlutik. Ajornangitsumik tassunngartoqarsinnaasarpoq, ilaqqat ikinngutillu tikeraarniarneranni aamma qanittuusutut misinnartarpoq. Tassani najugaqartuusut sulifimminnut tunniusimasuupput, tamannalu tuungavigerpiarlugu tamaannartarput suliarlorlutik. Tamannalu aturfimmi malugisinnaasarpurput.”

Maanna ilinniartitsisutut ilinniarsimasut 12-t atorfeqartinneqarput. Ukiup aallartinnerani timelærit ataasiakkaat pisariaqartinneqarsimagaluarput, maannali atorfiit tamarmik ilinniartitsisutut ilinniarsimasunik sulisoqalernikuupput, ilinniartitseriaatsillu tamarmik taakkunanit isumagineqalernikuupput, allaat aamma tyskisoornermi.

Imminut naatsorsuutigeqatigiinneq, akisussaaneq aamma suleqatigiinneq

Ataatsimut isigalugu nunaqarfimmi pissutsit immikkut atorneqartut tunngavigalugit atuarfik ajornannginnerusumik iliuseqarsinnaavoq. Atuartullu tamarmik angajoqqaavisa qanittumi suliffineersuunerat tunngavigalugu ajornannginnerusumik ingerlatsisinnaaneq ulluinnarni assigiinngissutsimik pilersitsisarpoq.

”Taamaalilluni atuarfik Kalaallit Nunaanni atuarfinit allanit allaanerusumik inissisimavoq. Tamatuma kinguneraa meerartaqaratta angerlarsimaffimmi angajoqqaanik oqaloqateqarnissamut sungiussisimasunik, taamatuttaarlu angajoqqaarluni isumassuineramik takutitsisartunik.”

”Angerlarsimaffimmi oqaloqatigiittoqartarpoq, malugisinnaasarparpullu angerlarsimaffiit isumalluarfigisaraatigut, taamaattumillu uagut aamma taakkua pillugit isumalluarsinnaavugut,” Jens Borch Scharnberg nassuiaavoq.

Atuarfimmi namminerami aamma angajoqqaanut attaveqarnermut atatillugu imminut naatsorsuutigisinnaaneq, akisussaaneermik tigusisinnaaneq aamma suleqatigiissinnaaneq atuarfimmi atuartitsinerami atugassatut pingaaruteqarluinnartuupput.

”Pineqartoq tassaavoq meeqqat namminneq ilikkagaqarsinnaassusiisa pitsaanerpaamik tungavissaqarnissaanut atasimoorussamik akisussaassuseqarsinnaaneq. Taamaalillunilu atuartut ataasiakkaat ilinniartitsinermit pitsaanerpaamik pissarsisinnaapput. Sulisorisat ersarissumik isumalluarfiginngikkaanni, taava tunniuttagaat pillugit aamma isumalluuteqarsinnaanngilavut. Taamatuttaaq pingaaruteqarpoq ilinniartitsisut taamaallaat atuartitaminut isumalluuteqartannginnissaat, kisiannili aamma ilinniartitsisut suleqatitut imminnut naatsorsuutiginnissinnaanerat. Ilinniartitsisut taakku atuartuutimik ilinniartitsinermit annertunerpaamik pissarsiaqartarnissaannut namminerlu sapinngisaq malillugu pitsaanerpaamik iliuseqarnissaminnut ataatsimoorussamik akisussaaffeqarput.”

Atuartunut aamma angajoqqaanut isumalluuteqarneq atuartut ataasiakkaat pillugit qaammammoortumik nalunaarutaasartumi tunniunneqartartumilu ilaatigut takuneqarsinnaasarpoq. Taanna qaammammoortumik aaqqissuuteqqinneqartartoq atuartut ataasiakkaat atuarnerat pillugu pineqartumut nalunaarusiatut taaneqarsinnaavortaaq.

”Pineqartoq tassaavoq ajornartorsiutit aamma allanngornerit pitsaasut pillugit angajoqqaanut nalunaaruteqartarnissaq, taamaalillutik angajoqqaat ajunngitsumik ingerlasut kiisalu pitsaannginnerusumik ingerlasut pillugit meeqqaminnik oqaloqateqarluarsinnaanerussammata.”

Nalunaarut qaammammoortoq qaammatit tamaasa akuerisassanngorlugu angerlaanneqartassaaq, angajoqaaniillu atsiorneqarluni. Tassani atuartunut ataasiakkaanut nalunaarummi ilinniartitsisut tamarmik nalunaarummut allataqartarnissaat ilinniartitsisunit akisussaaffigineqarpoq, siunertaavorlu angerlarsimaffimmik attaveqarnermut atatillugu taanna atugassiaassasoq sunniuteqarluartoq.

"Nalunaarut qaammammoortoq peqanngitsoortarnerit pillugit immersugassartaqarpoq, kisiannili pingaarutilit allat pillugit aamma immersugassartaqarluni, tassanilu oqaaseqaatit pitsaasut aamma ilanngunneqarsinnaapput. Taamaaliornissaq angajoqqaat ataatsimiinneranni angajoqqaanit kissaatigineqarsimavoq, tamannalu atuarfiup aamma angerlarsimaffiup akornanni attaveqaqatigiinnissaq tunngavigalugu suleqatigiinnerup pitsaasuuneranut takutitsisuuvoq", Jens Borch Scharnberg nassuiaavoq.

Atuartunut akisussaanerup saniatigut ilinniartitsisut aamma atuarfimmi namminerme suleqatigiinnerup ingerlalluarnera kiisalu ilinniartitsisut akunnerminni tapersersuiqatigiinnissartik aamma akisussaaffigineqarpoq.

"Suleqativit nalunaaqquttap akunnerani klassip ataatsimiinnissaanut takkunnissannut qinnuigippatit suleqataalluuartuugavit soorunami takkutissaatit. Ullut ilaanni ajornartorsiut aalajangersimasoq pillugu ikiortisiarisinnaavaatit, ullorli alla illiusinnaavoq taama pisariaqartitsilersoq."

Taamatut ilinniartitsisut akornanni pisussaaffeqatigiittarneq atuarfiup pitsaanerpaamik ingerlanissaanut ilapittuutaasarpoq.

Ataatsimooqatigiinneq

Pisortanit aqutissap aalajangerneqarsimasup atornissaanut sulisunit tapersersorneqarnissaa tunngavigissallugu soorunami pingaaruteqarpoq. Tamaattumik ilinniartitsisut sulinerminni annertuumik akisussaassuseqartumilli kiffaanngissuseqarnissaat pisortanit tunngaviliunneqarsimavoq.

"Pissutsit arlallit aaqitassat pillugit tunngaviatigut isumalluuteqarpunga. Arsamik silaannarmut miloriussiguma taava taanna ilinniartitsisunit akortissavara. Tunngaviatigut akuleruttanngilanga, taamaaliortarpungali arlaatigut ajortoqartoq misigigaangakku. Imaattariaqarpormi suleriaaserput ingerlasoq ilinniartitsisunit ajunngitsutut isumaqarfigineqassasoq. Tamatuma ilumoorunnissaa pisariaqarpoq. Pingaaruteqarpormi iliuuserineqartussat iliuuseqarfigineqartarnissaat. Isumaqarpunga inuit nammineertikkaanni taava pitsaanerumik iliortoqarsinnaasoq", Jens Borch Scharnberg oqaluttuarpoq, nangilunilu:

"Iliuseqarnissamut tamatta isumaqatigiinnissarput ajornartorsiutaanerpaasimavoq. Soorunami atuarfimmi 12-nnarnik ilinniartitsisoqartumi atuarfimmi annerminngaannit iliuuseqarnissarput ajornannginnerusumik anguneqarsinnaavoq, taamaattorli pingaaruteqarpoq aqqusiarisimatta

ataatsimoortumik isumaqatigiissutigisimasatta malinneqarnissaanut isumaqatigiinnissarput. Pingaaruteqarluinnarpoq tamatuma tamanit isumaqatigiissutigineqarnissaa peqataaffigineqarnissaalu."

Taamaattumik atuarfimmi ilinniartitsisunut ataatsimoortumik akisussaaffiuvoq atuarfimmi malitassap tamatigut malinneqarnissaa, kiisalu atuarfiup aamma angerlarsimaffiup suleqatigiinnerisa atorsinnaanissaa.

"Assersuutigalugu ilinniartitsisut ilaannaasa akisussaaffimmik tiguisarnerat taamaallaallu pisariaqarnerani angajoqaanut sianertoqartarnera iluaqutaasinnaangilaq. Taava imaalipallattoqarsinaavoq atuarfiup malitassaa pineqarani ilinniartitsisulli ataasiakkaat malitassaat pineqalerluni. Angajoqqaat atuarfimmit isumalluutigineqarnertik malugissagunikku, taava pingaaruteqarluinnartuuvoq ilinniartitsup taassuma taamatigut taamaallaat sianertannginnissaa misigisimassagunikku. Tamannali ilinniartitsisunit ataatsimoorussamik akisussaaffiussaaq, taamatuttaarlu atuarfiup angajoqqaallu akornanni ataatsimoorussamik akisussaaffiusalluni".

Angajoqqaanik oqaloqateqarneq pingaaruteqarluinnartuuvoq

Meeqqat pitsaanerpaamik atuarnissaat isumannaarniarlugu atuarfiup aamma angajoqqaat akornanni suleqatigiinneq kiisalu angajoqqaanik attaveqartarnek suliniarnermi pingaaruteqartuuvoq. Jens Borch Scharnberg malillugu angajoqqaanik tigussaasumik suleqataaneq atuarfimmut ingerlalluartumut aqutissaavoq pingaarutilik.

"Angajoqqaanik oqaloqateqarneq pingaartilluinnartuuarput. Ilinniartitsisut aaqgittarialinnik nalaataqaraannut atatillugu aamma angajoqqaat qanoq iliornissaannut atatillugu ilinniartitsisut aamma angajoqqaat suleqatigiillutik malittassiorlutillu iliussissat pillugit pilersaarusiornikuupput."

Pineqarajuttut tassaasarput nalinginnaalluinnartut assersuutigalugit eqaarsaarnermi atisat iml. taquassat qimatat. Naallu tamakku ataasiarluni pisaraluartut atuartup pineqartup atuarnernit annertunerpaamik pissarsiaqarsinnaaneranut akornutaasinnaasarput.

"Ilaatigulli soorunami misigisarparput angajoqqaqaarmat sianikulanitsinnik qatsussisartunik, mannali aalajangiusimavarput: angajoqqaat suliassatik isumagisartuuppatigit, taava taakku sianerfigisarnissaat pisariaqassanngikkaluarpoq."

"Naggataasutut una pineqarpoq, meeqqap iluarinnillutik toqqissisimaarnissaannut tunngaviussaaq, meeraq niviarsiaq nukappiarluunniit meeqqat allat assigalugit peqataanissaminut periarfissaqassasoq. Imatut iliortoqarsinnaagaluarpoq, sianernaveersaarsinnaavugut kisiannili angajoqqaat meeqqamik tapersersornissaa nammineq eqqaamaniassagamikku."

Naak ataatsimut isigalugu angajoqqaat killeqaqisumik sianerfigineqartaraluartut, imaakkajuttarpoq sianerfigineqartut aamma taakkuugajuttartut. Taamaakkaluartorli ajornartorsiutip sapinngisaq malillugu piaartumik iliuseqarfigineqarnissaa pingaaruteqarluinnartuusarpoq. Tamatuma saniatigut aamma angajoqqaanik ataavartumik attaveqartarnissamut angajoqqaanik aamma taakku meeraanik oqaloqateqartarnissap tapersorsorneqarnissaa pingaaruteqarportaaq.

”Angajoqqaammi meeqqaminnut pitsaanerpaamik tamatigut iliuseqarusuttuusarput. Aammami takusinnaasarpaat ajortumik isumaqarata taamaaliortartuusugut. Pilertortumik iliuseqartarnerput iluaqutaavortaaq, angajoqqaammi tamatigut paasisaramikku atuarfimmi qanoq pisoqarnersoq, kiisalu ajornartorsiutit pileraangata paasisutissanik pisariaqartunik pissarsisaramik.”

Aamma pingaaruteqarpoq angajoqqaanut attaveqarnerup killumuinnaq ingerlannginnissaa, kisiannili siumut utimullu oqaloqatigiinnissaa pisariaqartuusooq, soorlu ilinniartitsisunut aamma taamaattoqartoq.

”Atuarfimmi pisoqarsimagaangat tamatigut imaanneq ajorpoq meeqqat angerlaraangamik tamanna pillugu angajoqqaaminnut oqaluttuartartut.”

Angajoqqaat paasisassanik kinguneqarluarsinnaasunik oqaloqatigineqarsinnaanngippata, taava atuarfik amigaateqalissagalarpoq. Taamaattumik meeqqat ataasiakkaat uteqqiasumik atuangitsoortarnerat pisartillugu ilaatigut angajoqqaat suleqatigalugit iliuusissatut pilersaarusiortoqarsimavoq.

”Arlaat iliuseqarfigineqassagaangat angajoqqaat akuutittuuaannartarpavut. Nalinginnaasumillu tamanna malinneqartarpoq. Taamaalioqqittoqaraangat soorunami aamma tamanna malitseqartittariaqartarparput. Taava paasiniartariaqartarparput suna ajornartorsiutaanersooq. Taamatut attaveqartarneq iluaqutaqaaaq. Tassanilu pingaaruteqarpoq ilinniartitsisut tamarmik isumaqatigiinnissaat, kingornatigullu malitseqartitsisoqarluni. Ilinniartitsisut tamatumani peqatigiittariaqarput, soorlu iliuseqarnissaaq pillugu angajoqqaat peqataatinneqartariaqartut. Takusinnaasarpullu iluaqutaasartoq. Angajoqqaat peqataatinneqartinnagit meeqqap iliuseqartarnera allanngortikkuminattarpoq”.

Naak sinaakkutit atuarfiup malitai immikkuullarissuugaluartut, suleriaatsinut imaluunniit iliuitsinut aallarnerneqartunut pingaaruteqarluinnartuusarput. Tamannalu ima paasineqartariaqanngilaq atuarfiup sulinera pillugu iliuitsit allanit atorneqarsinaassanngitsut. Atuarfimmi ima isumaqartoqarpoq atugassarititaasut tunngavigalugit sulisoqartariaqartoq, ilikkartitaanermullu kiisalu ineriartornissamut meeqqat pitsaanerpaamik periarfissinneqarnissaannut ataatsimoortumik akisussaaffik tiguneqartassasoq, aamma naak kilissarititaasut naammangitsutsuusutut pissuseqaralarpata.

“Tunngavissarput tassaavoq meeqqat ilinniagaqartissallugit. Periarfissanut tunngavissat pigineqangippata, taava ataatsimoorluta suliniutigisariaqarparput qanoq iliornikkut tamatuma anguneqarsinnaanera paasiniassallugu. Tamanna atuarfiup aamma angajoqqaat ataatsimoorlutik akisussaaffigaat.”

Atuarfik Gammeqarfik: Ataatsimoorussamik iliuitsit aamma atuarnissamut ileqqut pitsaasut

Atuarfik Gammeqarfik Aasianniittoq pissutsit tunngavigalugit atuarfik angisuujuusutut taaneqarsinnaavoq 420-t missaani atuartoqarami. Atuarfimmi ilinniartitsinermik ingerlatsinermillu atorfeqartitat 60-iupput, taakkunaniillu 50-t ilinniartitsisuullutik.

2018-mi aasaanerani atuanggifik sioqqutitsiarlugu Susanne Josefsen pisortatut nutaatut atorfinippoq. Allaaserisami uani atuariup pisortaata nutaajunera pissutigalugu ilinniartitsisut marluk ilaapput, tassaasut mikinerni ilinniartitsisoq kiisalu atuarnermik ilitsorsuisartoq.

Meeqqat pitsaanerpaamik aallartissinnaanissaat atuarfimmit pingaartinneqaqaaq, taamattumillu mikinerni sulineq aamma pingaartinneqaqaaq.

Iliuitsit meeqqerivimmi aallartereertarput

Meeqqat meeqqerivimmit atuarfimmut nuunnertik ajornannginnerpaajusutut misigisimassagaat pingaaruteqarpoq, taamaattumillu atualeqqaarneq meeqqeriviit suleqatigalugit ataqatigiissarneqartarpoq. Taamatut suliaqarnermi ukiumut pilersaarutit atortussiaapput pingaaruteqaqisut, taakkunanilu atualeqqaarneq pillugu ilisisimatsitseqatigiinneq aamma attaveqaqatigiinneq ilapittuutaasarput.

”Ukiumoortumik pilersaarutit Kalaallit Nunaanni atuarfinni atorneqartartorujussuupput, kisiannili atuarfinni mikinernik maanna qanoq suliaqarnitsinnut atatillugu tamanna meeqqerivinnik ilisimatitsinermut uagut aamma atortarpavut. Taamaalillutik meeqqeriviit qanoq suliaqarnitsinnik aamma paasisaqartarput. Taamatutaaq meeqqeriviit sulinertik pillugu takussutissiisarput”, Aviaaja Schmidt Petersen oqaluttuarpoq, taannalu mikinerni siunnersuisartuulluni.

Attaveqaqatigiinermut tassunga ilassutitut qaammatit tamaasa meeqqeriviit ataatsimeeqatigineqartarput, tamatumani isummannaarniarneqarmat pisortat sulisullu akornanni ataavartumik suleqatigiittarnissaq.

”Perorsaanermik sulinarneq pingaartittorujussuarput. Atuarnerup aallartinnerani meeqqanut sunik piunasaqarnerluta isumalluuteqarnerlutalu ataatsimiinnermi piareersaasiuttarpagut, taamaalillutik sunik qanorlu annertutigisumik meeqqat piginnaaneqassanersut nalunginniassagamikku. Nammineeurlunga aamma meeqqeriviit pulaartarpakka, oqaatsitigullu pinnguaatit meeqqat peqatigalugit ingerlattarlugit”, nangilluni oqaluttuarpoq.

Ataatsimut isigalugu ukiumoortumik pilersaarutit atuarfimmi ulluinnarmi sulinermi pingaaruteqartorujussuupput, Susanne Josefsen oqaluttuarpoq.

”Kommunip atualeqqaarneq pillugu siunertaliusnaanuk ukiumut pilersaarutit ataavartumik malitsitseqartitsisarnissamut tunngaviussamik pingaaruteqarluinnartuupput. Qaammatit tamaasa ukiumoortumik pilersaarutinut malitseqartitsisarpugut pisariaqaraangallu nutarterisarluta. Qaammatit tamaasa immikkut suliasatut suliarineqartussat ilanngunneqartarput.”

Første klassemut ilinniartitsisoq ataaseq perorsaasorlu ataaseq ilaajuarnissaat aalajangerneqarnikuuvoq. Atuartunut oqaloqateqarnissamut pisariaqartitsisunut ilaatigut perorsaasut inersimasuunerat pissutaalluni peqataasarput. Atuartuteqarsinnaavugut ilinniartitsinikkut inuuniarnikkulluunniit ajornartorsiuteqartunik. Taamaalillutik perorsaasut ilinniartitsisut atuartitsigaangamik atuartunut ataasiakkaanut isumagisaqarsinnaasarput, Kristine Poulsen atualerlaani ilinniartitsisusoq isumaginninnermik suliaqartutut ilinniarsimasoq oqaluttuarpoq.

”Oqaloqatiginnittartut atornerisigut atuartup ilikkartinneqarnissaminut isiginiarnerunissaa ajornannginnerulersartooq misigisarparput, taamaalillutillu ilinniagassaminut tunniusimanerulersararamik. Meeqqat oqaloqatiginissaannut angajoqqaat akuersisittarpagut. Oqaloqatgiinnerit minutsini 10-15 nalinginnaasumik sivilissuseqartarput.”

Atuarnissamut ileqqut pitsaasut aamma oqaatsit qitiutinneqarnerat

Atuarfimmi ilinniartitsinermi ataatsimut isigalugu meeqqat sualummik atuakkanik atuarnermut tunngasutigut pitsaasumik ileqqoqalernissaat sulissutigineqartarpoq. Sapinngisaq malillugu atuakkanik atuarneq ulluinnarni pissusissamisoortumik pisartussatut sulissutigineqartarpoq. Immikkullu tamanna meeqqat ilaannut ajornartorsiutaasarsinnaavoq, Kristine Poulsen oqaluttuarpoq.

”Angerlarsimaffinni amerlasuuni meeqqat atuffanneqartarnerat ileqqusannilaq. Maanna angajoqqaajusut amerlasuut perorsarneqarnerannut tamanna aamma ilaasimannngilluinnarpoq. Meeqqanut atuakkanik atuarnissaminut ajornartorsiuteqartunut tamanna immikkut ajornartorsiutaasinnaavoq, tassami angerlarsimaffimmini kaammattorneqarneq ajormata. Atuakkanik atuarnermut ikiorsiinissaq siunertaralugu angajoqqaanik attaveqarnermi tigussaasumik iliuseqarniartarusuttarpugut. Assersuutigalugu angajoqqaat atuffasseqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqarfigisarpagut, tamannalu meeqqat atuaqateqarnissaannut angajoqqaat isumaginnittalernerannik kinguneqartarpoq. Taamaaliortarpugut meeqqat atuarniarnerminnik ajornartorsiutillit ikiorserniarlugit.”

Atuakkanik atuarneq meeqqanit pissusissamisoortutut isigineqartariaqarpoq. Taamaattumik atuarfimmi atuffassissarnissamut arlalitsigut aamma periaasiornikuuvugut, taamaaliornikkullu meeqqat

atuarnissaminnut sungiussisinnaasarput, Helle Ravn Sørensen atuarfimmi atuffarissaanermut ilitsersuisartuusoq nassuiaavoq.

”Meeqqanik atuaqateqarnissamut aalajangersimalluinnartumik malitassaqartarpugut. Ataasinngornikkut ilinniartitsissoq atuartunut atuffassisarpoq. Tassani siunertaavoq meeqqat tusarnaarsinnaalernissaat. Marlunngornikkut meeqqat marlukkaarlutik atuffasseqatigiittarput. Pingasunngornikkullu atuartut eqimmattakkaarlutik atuffasseqatigiittarput. Taamaaliortarpugut meeqqat 1. klassemiinneraniillu.”

Naak meeqqat 1. klassemiittut atuarnissaminnut ilikkagaqarsimangikkaluartut, taava pingaaruteqarpoq atuarfimmi atuarnerup aallartinneraniilli atuakkanik suliaqarnissaminnut ileqqoqalernissaat, taamaalillutik atuakkanik atuarneq pissusissamisoortumik isigilerniassagamikku, Helle Ravn Sørensen nassuiaavoq.

”Taamatut atuffasinissamik malitassaqarneq soorunami unammillernartutut isigineqarsinnaagaluarpoq, ingammik 1. klassemi atuartuusunut suli atuakkanik atuarnissamut ilinniarsimangitsunut. Kisiannili pingaartittarparput ”assilissanik atuarnissaq”, taarsiullugulu tamanna ajunngilluinnartuuvoq. Taava meeqqat allat assit qanoq oqaluttuarnerannik oqaluttuunneqaannassapput. Tamanna aamma meeqqat oqaluttuassaqaraangamik assit qanoq oqaluttuarnersut pillugit oqaatsinik atuinissaminnut inerisaatigisarpaat.”

Sapaatip akunnerani ulluni amerlanerni skemami ilaasussatut ataatsimoortumik atuffassinissamik sungiusartarnissaat atuartullu ataasiakkaat ilungersuullugu atuarnissaat pillugu piffissaqarnissaq aamma aalajangernikuuarput. Taamaattumik mikinerni atuartut tamarmik atuakkamik nammineq toqqakkaminnik atuagaqartarnissaannut aamma atuarfimmi aalajangersimasumik malitassaqalernikuuvugut, taannalu ullut tamaasa atuarneqarsinnaasariaqarpoq.

Helle Ravn Sørensen nassuiaavoq, taamatut malitassaqarnermi siunertaqarneq atuarnerup nuannernerulerneranik kinguneqartartoq, tamannalu meeqqat akornanni pitsaasutut aammalu nuannersutut isigineqartarpoq. Ullut tamaasa atuarsinnaaneq ileqquusariaqarpoq pitsaasoq. Peqatigaluguttaaq atuffasseqatigiittarnermik malitassaqartarneq peqatigiinnermut ersarissumik iuaqutaasarpoq, taamaaliornikkullu inooqataasunut meeqqat piginnaassusaat ineritinneqarsinnaavoq.

Kisiannili atuffasinermik suliaqarnerit oqaatsit pillugit ilinniartitsissutini taamaallaat ilaassanngilaq. Sapaatip akunnikkaartumik atuffassinissamut piffissaliunneqartunut ilanngullugu tamanna kisitsinermut ilinniartitsisunittaaq atorneqartarpoq, assersuutigalugu kisitsinermi malittarisassat sulissutiginerannut atatillugu. Taamaalilluni atuffassineq ilinniartitsissutini assigiinngitsuni ilaatinneqartarpoq.

"Kisitsinermik ilinniartitsisut ilaasa atuffassinissamut piffissaliineq kisitsinermi malittarisassat sisamaasut atuarneqarnissaannut akuutittarpaat. Tamannalu sammineqartoq pillugu atuffassinissamut assersuutitsialaavoq, tassanimi meeqqat atuffassinissaminnut piginnaaneqarnerat ilinniartitsissummullu kisitsinermut tungasut pitsanngorlutillu annertusisarpur. Peqatigisaanik uteqattaarineq kisitsinermik malittarisassat ilikkarniarnerinut iluaqutaasarpog, allatut oqaatigalugu sungiusarneq sapaatip akunnikkaartumik kisitsinermik ilinniartitsisup uteqattaartarpaq," Helle Ravn Sørensen nassuiaavoq.

Ilinniartitsissutini ataasiakkaani oqaatsit pillugit pinnguarneq alla pisinnaasarpog sammisat assigiinngitsut meeqqanit aallaavigneqarnerisigut.

"Assersuutigalugu geometrimi ilusiliussat assigiinngitsut pillugit suliaqarnitsinni ilikkartitsiteriaatsinut assigiinngitsunut ilinniarnermut tunngassuteqartunut aggulussinnaasarpavut, tassanilu eqimmattakkaartut amerlavallaanngitsut ilusiliussaminngaanniit ataatsimiit ilusiliussamut allamut nikerarsinnaasarpur. Apuuffimmi siullermi geometrimi ilusiliuunneqartoq pineqartoq atuffassissutigineqassaaq. Apuuffimmi tullermi tamanna pinnguaatigineqassaaq, tassa nassuiaatigineqassaaq. Apuuffiit pingajuanni tamanna oqaluttuarineqassaaq. Apuuffiillu sisamaanni pinnguaatigineqassalluni. Taava eqimmattat tulliinut ingerlasoqassaaq, taamaalillutik peqataasut tamarmik kaajallaasinnaassammata assigiinngitsullu misilittarlugit", Ajaaja Rosing atuarfimmi ilinniartitsisusooq oqaluttuarpoq.

Atuffassisarnermik sulinermit iluaqutissiiniarluni siunertat assigiinngitsut aalajangerneqarnikuupput, Helle Ravn Sørensen oqaluttuarpoq.

"1. klassemi atuartut suli atuarsinnaalinnginneranni siunertaavoq nipaatumik issiasinnaanerup tusarnaarsinnaanerullu ilinniarneqarnissaa. 2. klassip ingerlanerani atuarsinnaaneq ilinnialereertariaqarpaat, 3. klassemilu nammineerlutik atuarsinnaalertariaqarpur. Ataatsimut isigalugu tigussaasumik siunniunneqartut tunngavigalugit sulisarpugut, tassani pineqarlutik pingaarnertut ilinniartitsinerit kalaallisut danskisut aamma kisitsinermi ilinniartitsinerit."

Aammattaaq ilinniartitaanermi atuarnerup ataavartumik isiginiarneqarnissaata isumannaarneqarnissaa iliuseqarfigneqangaatsiartarpaq. Atuffassisarneq aamma atuffasseriaatsit assigiinngitsut pillugit atuarfimmi ilinniartitsisunut Helle Ravn Sørensen ilaatigut saqqummiussisarpaq.

"Pineqartoq tassaavoq atuartut sapinngisaaq malillugu ilinniartitsinerminganniit annertunerpaamik pissarsiaqartarnissaat, ilutigisaanillu oqaatsitigut piginnaasaminnik pitsanngortitsinissaat. Pineqartorlu alla tassaavoq atuartut atuffassinissaminnut ajornartorsiuteqartut qanoq suleqatigisinnaanerigut".

”Kalaallisut danskisullu ilinniartitsinermittaaq atuffassinermik sulissutissaqarnissaq pingaruuteqartuuvoq. Tamanna pissutigerpiarlugu atuakkat ilinniartitsissutit tamangajammik kalaallisuujuupput danskisuujuullutillu. Oqaatsit pingaarnertut tulliisa atuartitsissutigineqarnissaannut pikkorissarnikuuvunga, paasisakkalu toqqammavigalugit oqaatsit marluit taakku qanoq atorineqarnissaannut aamma saqqummiussinikuuvunga, naak atuarfimmi ilinniartitsisut tamangajammik kalaallisut oqaaseqartuugaluartut.”

Atuarneq pitsaasoq pillugu ataatsimoortumik iliutsit

Atuartut ilinniakkamik piginnaasaat annertusarniarlugu atuarfimmi ukiuni kingullerni iliuseqartoqarsimaqaaq. Tamanna sulerulunnaqaaq, aammali pissarsiaqarnaqaluni. Aporfiusinnaasut aamma sakkukillinerusimapput, ingammik ilinniartitsissutinut tunngasut, Aviaaja Schmidt Petersen oqaluttuarpoq.

”Tamanna suleriaatsitigut tigussaasumik paasinarsivoq. Immitsinnut aamma nammineerluta piginnaasaqarnitsinnut pitsaanerumik upperinnilerkuuvugut. Maanna suleqatigiinnerput oqaloqatigiittarnitsinnik, isummatsinnik misigisartakkatsinnillu parlaasseqatigiittarnermik tunngaveqarput, tunuarsimaarpallaarunnaarpugullu”, Aviaaja Schmidt Petersen nangilluni oqarpoq.

”Arlaata soraarummeernerme allagartanik pigisarqarnerat maluginiarpallaarunnaarnikuuaarput. Naak inuk ataaseq ilinniartitsisutut ilinniarsimagaluartoq aappaalu isumaginninnermik ilinniarsimagaluartoq, taakku isumassarsiaat tunuarsimaarfigineqassanngillat, naak ilinniarsimassutsikkut pineqartup aappaata tamanna suliaasarigaluaraa. Tunngavissaq pingarneq tassaavoq suleqatiinnerup ingerlalluarnissaa”, Aviaaja Schmidt Petersen nassuiaavoq nangillunilu:

”Kinaluunniit suliassap ingerlanneqarnissaanut kisimiittutut misigisimassanngilaq, taamaattumillu immitsinnut atorluartaqaavut. Immitsinnut ikioqqatigiinnissamut ilisimasatsinnillu paarlaasseqatigiinnissamut aamma akuttunngitsumik naapittarpugut. Aammattaaq siunersioqatigiinnernut ilisimasatsinnillu avitseqatigiittarnissatsinnut akulikinnerusumik naapeqatigiittarpuguttaaq. Tassani pingaartittarparput tamatta ineriartornitsinni ikioqqatigiinnissamut immikkuutitaarluta ineriartornissarput. Misilittakkavut tunniussuuttarpavut, taamatuttaarlu ilinniusiavut akuttunngitsumik agguaatlarlutigit, taamaattoqartillugulu tunngavigisarparput arlaat atugassiamik aalajangersimasumik atuinissamut isumassarsialammik nassaarsimappat, taava taanna uninngatiinnarneqarani ingerlateqqinneqassaaq.”

Mikinerit sullinneqarnerat sivisoqisumik ineriartortinneqarnikuvoq, ataavartumillu ileqqut suleriaatsillu nutaat pilersinneqarnikuullutik, Ajaaja Rosing nassuiaavoq:

”Arrikkaluamik ingerlaavartumilli allanngoriartortitsisoqarnikuuvoq, ilutigalugumi atuarfimmi sulisut kinguaariit paarlaannikuupput. Ilinniartitsisut nutaat pilernikuupput, kulturi arriitsumik eqqissisimasumilli allanngoriartornikuuvoq, allatut sulisoqalernikuuvoq, suleqatigiinnerlu initunerulernikuuvoq.”

”Meeqqat qanoq sullinneqarnissaannut atuagarsoriaatsinut periaatsit nutaat iliniartitsissutillu nutaat ilutigalugit aamma tunngaviusut allangornikuupput. Ilinniartitsisut aatsaat Ilinniarfissuarmit ilinniarsimasut paasisanik kingullernik ilapittuuteqalernikuupput. Uagutsinnut tamanna iluaqutaalluinnarpoq, suleqatigeeriaatsitinnullu ilapittuutaaqaluni. Nutaanik ilinniartitsinitsinni atorneqarsinnaasunik tamanna isumassarsiorfiusarpoq. Pineqartoq tassaalluinnarpoq periaatsinik nutaanik atugassiissuteqarnissaq – meeqqanut aammalumi ilinniartitsisutut immitsinnut suleqatigiissutut.”

Tasersuup Atuarfia: Sinaakkutit aalaakkaasut aamma ersarisumik pisortaqarneq

Tasersuup Atuarfia Qaortumiittoq atuarfiuvoq angisooq 420-t missaani atuartoqartoq, tassanilu pisortaavoq Sarah Rødgaard. Atuarfimmuut pinikuuvoq Narsami Narsap Atuarfiani pisortap tullersortaatus misilittagaqarluni, kiisalu Nuummi Hans Lyngep atuarfiani ilinniartitsisutut ilinniartitsinermik misilittagaqarluni.

2018-imi atuarfiup pisortaatut atorfinippoq, tassanilu pisortaqarnerup ersarissuunissaanut kiisalu atuarfimmi angusat pitsanngortinnissaanut ersarissumik pingaartitsinikkut atuarfimmi suleqatigiinnerup nukittorsarneqarnissaa anguniagaraa. Atuarfiup siulersorneqarnerani qanimut suleqatigiittoqarnera taavaa, atuarfiup pisortaalu, atorfineqatigisanilu suleqatigiilluarnertik unnerpaa. Suliniutit pisortat eqqunniagaat taamaattumik ataatsimoorunneqartut erseqqissarpaa.

Sinaakkutit aalajangersimasut aamma ileqqut pitsaasut

Ilinniarsimannginneq ilinniagartuutullu ileqqut sionatigut annertunngeqisut tunngavigalugit Tasersuup Atuarfiani atuartut amerlasuut peroriartornikuupput. Ulluinnarni sinaakkutit amigaataaneranni atuartut ilai aamma ajornartorsiuteqartuupput. Taamaattumik atuarfimmi aqutsisut tungaannit sinaakkutat aalajangersimasut pisariaqartulli atornissaat aalajangerneqarsimavoq, taamaalillutik atuartut ilinniagaqarnissartik isumagisinnaassagamikku.

“Maani meeqqat pitsaasunik ileqqoqalernissaat pillugu annertuumik suliniuteqartarpugut. Issiaviit qanoq inissinneqarnissaat, allat akornusersornaveersaarlugit nissaannaveersaarnissaq oqaluttuutissavagullu pingaartuusoq ullut tamaasa kissartunik nerisaqartarnissartik ilinniassagaat. Ataatsimut isigalugu pitsaasumik ileqqoqarnissaq kiinnertarnissarlu ilinniassavaat”, Sarah Rødgaard oqaluttuarpoq.

“Angajoqqaat angajoqqaatut akisussaanertik qanoq atorneqassanersoq namminneq atuartumik, atuarfimmuut suleqatiginniluartumik perorsarneqarnerminni immaqqa misigisimasimangilaat. Imaangilarli suleqateqarusunnginnamik. Tamatigulli immaqqa ilisimasanngilaat tamanna qanoq atussaneritsik.”

Taamaattumik Sarah Rødgaard ilaatigut atuarfimmi nerisitsisarneq pillugu aallarniinnissamut pilersaaruteqarpoq kommunalbestyrelsillu tamanna aningaasalersimavaat. Taamaaliornikkut isumaqarpoq ullup ingerlanerani meeqqat tamarmik pitsaasumik nerisaqartarnissaat isumannaarneqartariaqartoq, tamatumali aamma kingunerissavaa atuartut pitsaasumik peqqinnartumillu ileqqoqalernissartik ilinniassammassuk, angerlarsimaffimmimi tamanna aamma immaqqa ileqqulersinnaammat.

“Naak taamaaliorutta siusinnerusukkat angajoqqaat akisussaaffiannik arsaassagigut annilaangassutigisimagaluarlugi, maanna isumaqalernikuuvunga meeqqat pitsaasumik ileqqoqalernissaat

pilugu angajoqqaat ikiutassagigut. Meeqqallu atuarfimmi nerisassat mamarinngippatigit, taava taquassaannik nassartissinnaavaat.”

Peqatigisaanik atuarfimmi atuartunut sinaakkutissanik aalajangersimasunik toqqissisimanartunillu pilersitsiniarnerup saniatigut aamma peqqinnartumik ilinniariaaseqalernissaq siuarsarniarlugu sulinialersimavugut, taatumuunakkut atuartut meeqqat atuarfiata kingorna ilinniagaqaqqinnissaminnut piareersimatinniarlugit. Meeqqat atuarfianni taamatut iliuseqartarnikkut kingornatigut atuartut ilinniakkamik ingerlatsilerneranni ilinniarfimmit taamaatiinnartarnerat annikillisinneqarsinnaavoq.

“Taamaatiinnartarnerup akiornissaanut aamma iliuseqartariaqarpugut, inuusuttummi ilinniakkamik ingerlataqalartarnissaat pingaaruteqarmat. Taamatulli ingerlatsinermi pitsaasumik ilitsersorneqarnissaat isumagissavarput, taamaalilluta kingusinnerusukkut taamaatiinnartarnerat pinngitsoortissinnaassagatsigu. Angajoqqaat meeqqami ilinniagaqarnissaanut aamma tamatuma namminneq akisussaaffittut ilisimanninnissaanut oqaluuttuutissallugit tunuarsimartariaqanngilavut,” Sarah Rødgaard nassuiaavoq nangillunilu:

“Inuttut ineriartorneq pillugu kiisalu siunissami inuussutissarsiuteqarnissaq pillugu ilinniagaqarnissamut atatillugu periarfissat suunersut pillugit atuartut ilinniarinneqarnissaasa misilinneqarnissaa pilersaarutigarpur. Maannalu anginerni tamanna aallartilersaarparput. Pingaaruteqarpormi atuartut tamaasa inuiaqatigiini atorfissaqartinneqarnerannik paasitissallugit.”

Attassiinnarneq aamma ilinniarititsisoqatigiit ineriartortinneqarnerat

Sinaakkutinik aalajangersimasumik pisariaqartitsineq ilinniarititsisuniipportaaq. Sarah Rødgaard taamani atuarfimmi aallartikkami suleqatigiinissamik ileqqoqarneq amigaataasoq kiisalu ilinniarititsisut naapeqatigiissutigisinnaasaminnik amigaateqarnerat misigaa. Ajornartorsiummut aqqissutaasinnaasoq ajornanngitsuaraasoq paasinarsivoq; tassalu ilinniarititsisut inaanni kaffi akeqanngitsoq.

“Ataatsimoortumik suleqatigiinneq ingerlalluannigilaq. Kaffilu akeqarportaaq, tamatumalu kingunerisarpaa ilinniarititsisut anitsiarfimmi ilinniarititsisut inaanniittanginnerat. Kaffi akeqarunnaarmat ilinniarititsisut ilinniarititsisut inaaniittalerput, aniatsiarfimmilu kaffisorujuutigalutik oqaloqatigiittalerlutik”, Sarah Rødgaard oqaluttuarpoq.

Sammivilli pisortallu suleqatigiinnerisa ersarissuunissaat aamma pingaaruteqarpoq. Allangornerit atuutilernissaat ajornakusoorsinnaasarpog, ileqqutoqqammi allangortikkuminaassinnaasarmata. Sarah Rødgaardip tamanna ilisimalluinnarpaa, atuarfiullu ineriartornissaanut saammiviup suunissaata aalajangernissaanut nammineq iliuseqarusussimavoq.

“Ilinniartitsisut akornanni tusarajuttarpaa “tassa taama uagut iliortarpugut”. Taamatut pisoqarnerani pisariaqarpoq oqaatigissallugu allanquinissaq pisariaqartoq siumut ingerlariassagaanni. Ilinniartitsisoqaalupportaaq ukiorpassuarni atuarfimmiissimasunik, ileqqutoqqanullu marrissimasunik, taamaattoqarneranilu iliuusissanik nutaanik saqqummiussinissaq unammillernarsinnaasaqaaq, assersuutigalugu ilikkagassatigut anguniakkat angajoqqaanut erseqqissarnersisigut. Eqqarsaatigisarparalu atuartut akulikinerusumik misilitsittalernissaat, soorlu trinimi misilitinnermut assingusunik, taamaalillutik atuartut misilitseriaatsimik sungiussisinnaaniassammata.”

Ilaatigut sinaakkutit atuarfimmut tunngasut aaqqissuunnissaat kiisalu meeqqat ileqqunik pitsaasunik tunniussiffiginissaat pisariaqartarpoq. Taamaattorli Sarah Rødgaard malillugu angusassat suut atuarfimmit anguneqassanersut tigussaasumik oqaasertalernissaat kisitsisitalernissaallu isiginiassallugu pingaaruteqarportaaq, allatut oqaatigalugu angusassat suunuku atuarfimmit anguniarneqartut. Taamatut anguniagaqarnermi atuarfimmi pitsaasunik piginnaanearluartunillu sulisoqarnissap isumannaarnissaa aamma pisariaqarpoq, sulisummi qaqutigunnaq taarserneqartarput ataavartumillu ineriartortinneqarlutik.

“Ukiunili kingullerni atuarfimmi pisortat ajoraluartumik annertoqisumik taarseraattarsimapput. Qujanartunik ilinniartitsisut amerlasuut Qaqortumeersuupput, tassaniiginnarniarlutillu. Taakkualu akornanni taarseraanneq atuuppallaanngilaq, tamannalu iluarinartuuvoq. Tamaattoqarnerani meeqqat angusassaannut suliniarnermi sinaakkutit aalaakkaanersut isumannaarneqarsinnaapput. Tamatumnittaag ilinniartitsisortatta ataavartumik piginnaanngorsarneqarnissaat sulissutigerusuppara.”

“Ilaatigut ilinniartitsisumut ataatsimut arlalinnulluunniit iluaqutaasinnaasutut isumaqarfigisannik pikkorissanissamik naammattoorsisarpunga, taamaalisoqarneranilu pikkorissarnissamut allartikkusuttaqaakka. Taatumanili pisariaqarpoq naammattunik ilinniartitsisoqarnissaa, taamaalillutik taakku ilinniartitsineq utaqqiisaasumik isumagisinaassagamikku. Tamatigulli tamanna periarfissaasanngilaq.”

Atuarfik ilinniartitsisutut ilinniarsimasunik 45-nik ilinniartitsisoqarpoq kiisalu pingasunik timelæreqarluni. Tamatuma saniatigut atualerlaanut ilinniartitsisut perorsaanermik ilinniagaqartut arfinillit arfineq marlullu akornaanniipput. Taakku naammaqqarput, ilinniartitsisulli amerlanersut atorfissaqartikkaluarpavut, Sarah Rødgaard nassuiaavoq.

“Naak ilinniartitsisunik amigaateqaraluarluta qaangiuttoornerit iluaqutigalugit ilinniartitsinerit tamaasa ingerlanneqarnissaat iluatsittarpavut. Atuartulli 1. Klassemiinneranilli ilinniartitsisunik ilinniarsimasunik isumagineqartuarnissaasa isumannaaneqarnissaa periarfissaassasoq kissaatigiartikkaluaqaara.”

Ilinniartitsisut ataqatigiisinnissaannut isumalluutinillu sapinngisaaq malillugu pitsaanerpaamik atuiniarluni suliniarnermi ilinniartitsisut toqqissisimanissaat akunnerminnilu suleqatigiinnissaat ataatsimut isigalugu isiginiartariaqarpoq. Ilinniartitsisut pitsaanerpaamik suleqatigiinngippata, atuarfimmi angusat pitsanngortinnissaanut suliniarnej sukkaqisumik ajortumik sunnigaasinnaavoq.

“Peqatigiilluni suleqatigiinneq pitsaanerusoq sulissutigerusuppara. Aamma akissuussaaneq ilinniartitsisunut tunniukkusunnerugaluarpara, taamaalillungalu ilinniartitsisut sapigaasa sammineranni peqataasassallunga. Atuarfimmi sulineq nuannersuusariaqarportaaq, taamaallaallu pisussaaffiunani oqimaatsoq. Tamatumani ilniartitsisut suleqatigiinneq pitsaasoq aamma pisariaqarpoq.”

Angajoqqaanik peqateqarneq pingaarutilik

Atuarfiup angerlarsimaffiullu suleqatigiinnerannut pingaaruteqartumut ilinniartitsisut aamma piareersimatinneqarnissaat unamillernartoqarpoq, tamannalu atuartut pitsaasumik atuartitaanissaannut tungaviuvoq pingaarutilik.

“Klassemik aqutsinermut maanna novembarimi februarimilu ilinniartitsisut pikkorissartinneqassapput. Angajoqqaanik suleqateqarnerup iliuuseqarfiginissaannut ilinniartitsisut piareersimasutut misigisimasarnerat akuttunngitsumik misigisarpara, pingaartumik angajoqqaanik siunnersuinissaq pineqartillugu. Angajoqqaallu atuarfiup aamma angajoqqaat akornanni oqaloqatigiittarnermik peroriartornerminni nalaataqarsimannngitsut iluuseqarnissaminnut aamma ajornartorsiuteqartarput. Malugisinnaaneqartarpormi angajoqqaat amerlasuut tamanna ajornartorsiutigisaraat, tamannalu suleqatigiinnissamat namminneq iliniarsimannnginnerannik aamma pissuteqarunarpoq.”

Atuarfik maannamut angajoqqaanik ataatsimiisitsisarnermut unammilligassaqsamaqaaq. Inuit tamatumani takkuttannginnerat ajornartorsiutaasamaqaaq. Angajoqqaanik oqaloqateqartarnerup siuarsarnissaa anguniarlugu ukiumut marloriaannarani akulikinnerusumik taamatut ataatsimiisitsisoqartarnissaa Sarah Rødgaardimit peqatigisaanik kissaatiginartinneqarpoq.

“Tamaviaarnerusaqartariaqarpugulli. Angajoqqaat peqataanerunissaannut assigiinngitsutigut misilittaasimagaluarpugut, ilaatigut Brugsenimit tunissutinik aamma eqquisinnaaneq allaat misilissimallutigu. Amerlanerusulli takkussimannngillat. Ajornartorsiutip tamatuma aaqiiviginissaanut iliuuseqartariaqarpugut, tassami amerlanerusut takkuttarnissaannut meeqqallu atuarfianni peqataanerunissaat iliuuseqarfigalugu. Uangali aamma isumaqarpunga angajoqqaat ukiumut marloriaannarlutik ataatsimisinneqartarnerat naammannngitsoq.”

Atuartoq assersuutigalugu peqanngippallaartarpat ilinniartitsisup qanoq iliortarnissaa pillugu najoqqutassanik pilersitsinissamut aamma suliaqartoqarpoq. Taava ilinniartitsisut aamma trinimi aqutsisut angajoqqaanik oqaloqateqarnissamut pikkorinnerulertariaqarput. Tassami angajoqqaat atuartut atuarnerminnik paarsilluarnissaannut akisussaanerpaammata.

Atuarfik aamma qanittukkut isumaginninnikkut siunnersortumik sulisoqalernikuuvoq, taassumalu immikkut suliaassarivai ilaqutariit klassiinut tunngassuteqartoq, suliaasaatalu ilagissaavaa qinngasaarisarnermut tunngasut.

“Isumaqaarpunga angusat ataatsimut isigalugu pitsaanerulernissaannut ilaqutariit klassii pingaaruteqassasut. Tassani angajoqqaat pimoorullugu akuutinneqalissapput piumasaqarfigineqassatillu. Ilaqutariit ilaatigut meeqqatik peqatigalugit ilinniartitsinerit soorlu 40-t peqataaffigissagitik atsiortussaassavaat. Angajooqqaat amerlasuut timit aallaavigalugit akissarsiaqarput, kisianni kommunip angajoqqaat timit annaasassaralui matussusersinnaavai isertitamikkut annaasaqaqqunagit.”

“Tassami meeqqat atuarnerminnit pitsaanerpaamik pissarsiaqarsinnaanissaat pillugu angajoqqaat suleqatigerusuttorujussuuvagut. Tassani isumaginninnermik siunnersortit angajoqqaanik qanoq suleqatigiinnissamut ilisimasaqarpiannigitsunut ikiorsiisinnaassapput”, Sarah Rødgaard oqaluttuarpoq, ilassutigalugulu kommunip pitsaaliuinnermut siunnersortaanut suleqatiginninnerup annertusarnissaa pisariaqartoq, taassumallu atonerluisarneq imminortarnerillu atuarfimmit misigineqartartut pillugit unammilligassat suliaqarfigisinnaassavai.

Pisortaqarnerup ersarissuunissaa – ilumoorullugu

Sarah Rødgaardip pisortatut suleriaasianut pingaarutilinnut ilaavoq atuarfimmi angalaartarnissaq, taamaalilluni atuartunit ilisarisiimaneqalerniassagami. Misigisarpaami atuartut oqaloqatikkuminartuunerat paasigaangamikku ajornartorsiutitik unamminartitatillu pillugit annissinissaminnik qununginnerusartut.

“Maannakkorpiaq anguniagaraara piffissama affaa allaffimmi aqutsinermut atortassallugu, piffissamalu sinnera ilinniartitsinernut tunngasutigut atortassalugu. Piffissaq tamaat allaffissornermi aqutsinermut atuinissaq pingitsoortikkusuppara, atuartunut ilinniartitsisunullu piffissaqarnissaq aamma pisariaqarmat. Taamaaliornermi ilinniartitsineri pisariaqartumik toqqissisimanissap isumannaarnissaanut ilapittuutaasinnaassasoq isumaqaarpunga. Sapaatip akunneri tamaasa klassenut tamanut pulaartarnissara misilinniarpara, qanoq innersut tusarniarlugu, taamatuttaarlu torsuusarsuarni atuartut aamma naapeqatigerusussinnaassallugit”, Sarah Rødgaard nassuiaavoq.

“Ilinniartitsisut ataasiakkaat isumaqatigiissuteqarfigereerlugit ilinniartitsinerit marlut ingerlaneranni klasseni ataasiakkaani ilinniartitsinerit malinnaaffiginiarlugit klasseset ataasiakkaat sapaatip akunnerani tullermi aamma pulaartussaassavakka. Tamatuma siunertaraa pereernerani ilinniartitsisumut ingerlaannaq malitseqartitsinissaq. Taava tamanna atuartunut klassemi pulaarfigisanniittunut immaqa iluaqutaasumik sunniuteqarsinnaassaaq.”

Pisortap suleriaatsimut isumassarsiaqarnera ilaatigut diplomlederit ilinniartitaanermi maanna ingerlataaninganniit pisuuvoq. Ilinniartitaaneq atuarfimmi pisortanut ilinniartitaanermut Aqutsisoqarfimmit neqeroorutaavoq.

“Angusaqarnissaq tungavigalugu aqutsinissamut suliaqarnissap pingaaruteqassusia paasilernikuuara. Sunik anguniagaqarnerput pillugu ersarissuutitsisariaqarpugut. Taamaattumik ilisimasariaqarparput anguniakkagut taamaallaat anguneqarsinnaammata suleqatigiinnikkut. Pingaaruteqarporlu anguniakkat taakku suussusersinissaasa oqaloqatigiissutiginnissaat. Ilinniartitsisut triniminni anguniagassaminnut namminneq tunngavilersuinissaat eqqarsaatigisinnaallugu ilinniartitsisunut saqqummiussinikuuvunga. Trinini ataasiakkaani aqutsisut akornanni ataatsimiinnitsinni tamanna taava oqaluuseriumaarparput. Tassani taava trinini misilitsinnerit ataavartumik aamma malitseqartinneqartassapput, taamaalilluni tamanna taamaallaat ukiup aallartinnerani perorsaanermik tunngaveqarluni sammisaqartitsinermi tamanna pisassanngilaq.”

Sarah Rødgaard suliasaqaqaaq, qujanartumillu atuarfiup pitsaasumik ineriartortinnissaanut suut pisariaqarnerisut pillugit isumassarsiaqarlunilu eqqarsaateqarpoq. Peqatigisaanilli ilinniartitaanermik ingerlatassaminik aamma isumagisassaqarpoq, taamaattumillu aamma ingerlatsinissaq pillugu piffissaaleqisinnaasarpoq. Tamakkiisumilli iluatitsisinnaanissani aalajangiusimallugulu upperaa.

“Angajoqqaat tamarmik meeraasa tarrarsorfigisinnaasaannik atuarfitsialaqarnissaq uannut pingaartuuvoq. Angusaqarnissarput upperaara. Ineriffiusumik pisortaqarneq iluatsittumik ingerlassappat trinimi angusat pitsaanagerisut siunissami pilissasut aamma upperaara. Allanngortoqanngippallu taava suna peqqutaanersoq paasiniartariaqarparput Tamannali ukiut marluk pingasulluunniit qaangiuppata qulannanngitsumik aatsaat pisinnaalissaaq.”